

Ataksi: Pasientinformasjon

HVA ER ATAKSI?

Ordet ataksi stammer fra gresk, og betyr «uten orden». Ataksi henviser til uorganiserte, klossete bevegelser, samt balansevansker. Koordinasjon av bevegelser krever at mange deler av nervesystemet samarbeider, og hvis ett område skades, kan ataksi oppstå. Legen din vil undersøke deg for å avgjøre om det er hjernen, ryggmargen eller nervene som er påvirket og fører til ataksi. I hjernen er lillehjernen den vanligste kilden til ataksi.

HVA ER SYMPTOMENE PÅ ATAKSI?

- Balansevansker i stående stilling
- Ulike problemer ved gange:
  - Bredbent gange
  - Svaiing eller falltendens
  - Vansker med å gå på en rett linje
  - Fall på grunn av ustøhet
- Ukoordinerte, klossete håndbevegelser
- Skjelving (tremor) som vanligvis blir verre når man strekker seg mot et mål. Dette kan påvirke armer, ben, hode, eller til og med hele kroppen
- Talevansker, hovedsakelig snøvling
- Vansker med øyebvegelser som kan medføre dobbeltsyn eller uklart syn
- Svimmelhet

HVILKE ÅRSAKER FINNES?

Ataksi er et nevrologisk tegn, og ikke en sykdom i seg selv. Det finnes flere mulige årsaker, blant andre:

- Hjerneskade fra svulster, hjerneslag, hodeskade, infeksjon, osv.
- Vitaminmangler, blant annet lave nivåer av vitaminene B1, B12 og E
- Visse medikamenter og rusmidler som fenytoin, karbamazepin, barbiturater, beroligende medikamenter, noen antibiotika, litium, amiodaron og alkohol
- Autoimmune tilstander, for eksempel multipel sklerose (MS), immunreaksjoner på kreft, blodårebetennelser og cøliaki
- Metabolske tilstander, som hypothyreose og lavt blodsukker
- Nevrodegenerative tilstander hvor hjernen taper nerveceller, for eksempel multisystematrofi (MSA), spinocerebellar ataksi (SCA), osv.
- Arvelige og genetiske årsaker

HVORDAN STILLES DIAGNOSEN?

For å diagnostisere ataksi må en lege undersøke din medisinske og familiære bakgrunn. Du vil også gjennomgå en grundig nevrologisk undersøkelse og, om nødvendig, ulike tester, som for eksempel:

- Bildetakning av hjerne og/eller ryggmarg med CT og/eller MR
- Blod-, urin- og spinalvæskeprøver
- Blodtrykkstesting og undersøkelser av vannlatingsfunksjon
- Hjerneundersøkelse
- Nerve- og muskeltesting (nevrografi og EMG)
- Kognitiv og nevropsykologisk testing
- Vurdering hos øyelege
- Tilleggsblodprøver med tanke på arvelige og genetiske ataksier

FINNES DET NOEN BEHANDLING?

Behandling av ataksi avhenger av årsaken. Hvis ataksien er forårsaket av medikamenter, rusmidler eller giftstoffer kan den bli bedre av å ta bort disse faktorene. Behandling kan finnes for visse vitaminmangler, kreftformer, samt autoimmune og metabolske sykdommer. Noen genetiske ataksier kan behandles med spesielle vitaminer eller medikamenter.

Hvis det ikke finnes noen spesifikk behandling, kan likevel fysioterapi, ergoterapi og logopedi bidra til økt funksjonsnivå og livskvalitet hos pasienter med ataksi.